

EDICIÓ: Grup de divulgació de la història de Fals, Associació Cultural i Recreativa de Fals
COL·LABORACIÓ: Ajuntament de Fonollosa, Cooperativa UMAC, Ardu Comarcal de Manresa

ASSOCIACIÓ CULTURAL I RECREATIVA DE FALS
Carrer de les escoles, s/n
08259 Fals (Fonollosa)
Telèfon: 938368003

El contingut d'aquesta edició és de divulgació de la història local del poble de Fals. En cap cas es vol ferir la sensibilitat de ningú i, serà d'agrair que qualsevol errada o inexactitud en els escrits, sigui comunicada als redactors de Falcha.

Mas Oliveres de la Costa (2a. part)

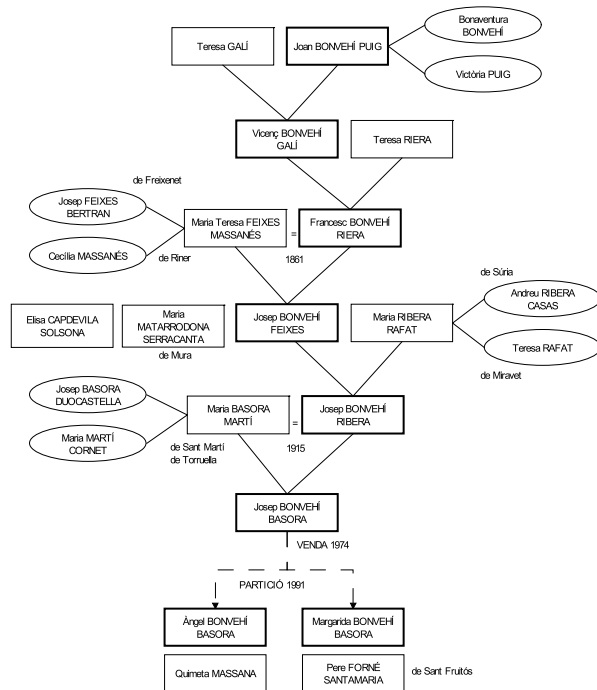
La major part de la documentació que hem trobat de Joan Bonvehí Puig fa referència a vendes a carta de gràcia i empenyoraments. Encara que això sembla indicar que la casa d'Oliveres passava aquesta temporada per dificultats econòmiques, no s'ha d'interpretar com una certesa absoluta, perquè el recull documental no és exhaustiu i també podria haver passat que el Joan gastés els diners en inversions productives. El 1818 va vendre a carta de gràcia per 180 lliures un tros de dues quarteres i mitja de les quintanes de la casa a un tal Jaume Thomàs de Fonollosa, a fi de pagar-li uns diners que li estava devent des de feia temps. El 1828 es va vendre els drets d'un olivar i una vinya de 12.000 ceps a Isidre Bastardes. El 1929 es va vendre les herbes del mas per un període de cinc anys a Josep Espinalt, l'hereu del mas Campserver. En va fer 100 lliures. Els drets de pasturar estaven molt valorats i era una fórmula molt corrent per aconseguir crèdit. Acabat el termini de temps, va tornar els diners i va recuperar les herbes. El

1844 va fer la mateixa operació amb l'amo de Boixeda. Aquest cop va aconseguir 420 lliures en efectiu. El mateix any va traspasar a Bernat Pejoan, un metge de Manresa, un deute de 70 lliures que mantenia amb la parròquia de Fals. Quant a l'àmbit personal, se sap del Joan Bonvehí que va esposar Teresa Galí i que la parella va tenir dos nois, el Vicenç i el Ramon, i quatre noies, la Maria l'Antònia, la Jo-

Vista general

sefa i la Francesca, les quals va casar respectivament amb Pasqual Giralt de Fonollosa, Isidre Closa de Sant Amanç, Francesc Gandia de Fonollosa, i Ramon Riera, de cal Tico Nou de Fals. Joan Bonvehí va morir el mateix dia que va fer testament. Era el 2 de març de 1856. La propietat va que-

dar en mans del seu fill gran Vicenç, el qual va haver d'assumir la responsabilitat de procurar per la seva germana petita, encara soltera, el seu germà Ramon, i l'oncle Josep, un conco. El Vicenç ja feia anys que s'havia casat amb Teresa Riera i el matrimoni havia tingut sis fills; dos xicots i quatre mosses. El Vicenç va testar el 3 de maig de 1868 i va morir al cap de tres dies. Va disposar que es reservessin 125 lliures pel dot de les tres filles que encara li quedaven solteres, i la mateixa quantitat i dues vinyes pel seu fill segon Ramon. En el cas que el Ramon o alguna de les filles no arribés a casar-se, els seus dots no s'havien de moure del patrimoni de l'hereu.

L'hereu era el Francesc Bonvehí, el qual va triar per esposa a la Maria Teresa Feixes Masanés, una pubilla de Riera, un poble format per cases de pagès aïllades, a prop de la ciutat de Solsona. En un dels capítols o pactes prematrimonials que van signar els futurs cònjuges davant d'un notari de Cardona el novembre de 1859, el sogre del Francesc va fer hereva a la seva filla gran, però va posar la condició que els casats se l'emportessin a viure amb ells, juntament amb la filla petita Maria. Hi deuria haver alguns desacords, perquè posteriorment van anul·lar els capítols i en van redactar uns altres de nous el desembre de 1861 a Manresa. En aquesta versió, el Josep Feixes va ratificar l'herència a la Maria Teresa, aclarint però, que si mai tenia un fill baró, aleshores ella perdria la condició d'hereva a favor del xicot. En tal cas, la compensaria amb 600 lliures. Pel casament de la Maria va reservar 300 lliures. Sembla ser que el Josep tenia esperances que li pervingués una propietat dita Freixenet. Si mai reeixia a fer-la seva, va prometre que aleshores augmentaria els dots de les filles

a 2.000 i 1.000 lliures respectivament. No va aconseguir el seu propòsit, però sí que van ser acollit al mas Oliveres, tant el Feixes, com la seva dona i la filla, a on van viure fins que els va arribar la mort.

El Francesc no va esdevenir amo fins el 1868, però va morir poc després i aleshores la seva vídua va quedar amb tres nens petits i la responsabilitat d'administrar l'hisenda. La Teresa es va trobar amb una colla de reclamacions dels seus cunyats i cunyades, que demanaven els dots i els drets de legítima que els pertocaven, i que l'hereu difunt encara no els havia pagat. Però encara hi havia reclamacions més antigues; la casa d'Oliveres devia també part dels dots de les germanes de l'anterior amo, el sogre de la Teresa. No hi va haver més remei que satisfer les demandes de les tietes Antònia, Josefa, Francesca i Maria, que s'havien fet velles esperant de cobrar allò que els havia estat promès.

Josep Bonvehí Feixes, conegut com Pepet, va néixer el 1862 i, tal com hem vist, va quedar orfe en plena infantesa. En arribar a la majoria d'edat va agafar les regnes de la propietat i ja no les va deixar anar fins el dia de la seva mort, el 1922. Curiosament, la seva mare encara el va sobreviure dos anys més. A la Teresa se la recorda com una dona orgullosa, segura de la seva posició, que tractava als parcers i treballadors amb un cert to de menyspreu. El Pepet va fer millores a la casa i a les terres. Va fer estovar trossos de bosc i de terra inculta, va fer fer parets de pedra i plantar ceps. Va fer construir un viver molt gran, per recollir aigua del torrent, que va permetre regar set quartans de regadiu. Les terres d'Oliveres de la Costa tenien llavors una extensió de 22 quarteres de sembrat, 14 quarteres de vinya i 223 quarteres entre bosc i ermot.

Per fer les inversions va haver d'empenyorar-se diverses vegades. El 1892 va demanar un préstec de 2.883 ptes. a Joan Perera, un comerciant de Súria, qui les hi va deixar a l'interès del 8% anual. El 1902 va demanar 2.500 ptes. a un contractista d'obres anomenat Ramon Calveras, al 5% d'interès. I el 1905 va demanar-ne 500 a Maria Giralt, de Barcelona. El 1911 va poder fer net de tots els deutes, perquè la seva dona va heretar uns diners d'un oncle de Miravet. El Josep va estar casat successivament amb tres dones. Amb la primera, la Maria Ribera Rafat, filla d'un sastre de Súria, va tenir dos nois i una noia. La Maria Ribera va morir de part el 1896 a l'edat de 31 anys. Amb la segona dona, la Maria Matamala Serracanta, de Mura, va tenir una nena, però tant la mare com la petita van morir de resultes del part. Uns mesos després es va casar per tercera vegada. La tercera dona, l'Elisa Capdevila Solsona, li va donar un fill. El Pepet va llegar els drets d'una vinya de 10 quarteres a cadascun dels fills i 1.500 pessetes de dot per a la Margarida, l'única filla. Va fer hereu al Josep.

Josep Bonvehí Ribera, nascut el 1890, va contraure matrimoni el 1915 amb Maria Basora Martí, de Sant Martí de Torroella. Va ser un bon partit, ja que va venir acompanyada d'un dot de 3.000 ptes. en efectiu, a més de roba valorada en 1.000 ptes. Al primer fill li van posar Josep, seguint el costum, després van arribar un altre nen i una nena, que van morir al néixer, i seguidament, la Margarida,

l'Àngel, i l'Antoni. L'Antoni va estar de pega, va fer la mili a Tetuan i va morir de tisi a l'hospital militar. Josep Bonvehí va morir el 1959 als 68 anys.

El 1960, el Josep Bonvehí Basora va inscriure la finca a nom seu. Era solter i s'estava a la casa en companyia d'una

Josep Bonvehí Ribera

dona que li feia de minyona. La minyona era la Concepció Oliva Trilla, una filla de cal Gravat. Quan va morir-se aquesta el 1978, el Josep va tancar la casa amb pany i clau i va anar a viure a casa de la seva germana Margarida, que estava casada a Sant Fruitós amb Pere Forné Santamaria, un contramestre tèxtil. L'altre germà, l'Àngel, s'havia casat a Fals amb la filla del Quimet Massana, col·lector del mas Massana, i s'estaven en una masoveria del mateix mas que era coneguda pel nom de la Barraca dels Bous. Actualment la casa ha recuperat el nom ancestral i es diu mas Perera.

El 1974, el Josep va decidir vendre's la propietat d'Oliveres de la Costa a parts igual entre els seus germans menors Margarida i Àngel. A la mort d'aquest, esdevinguda el 1983, per evitar desavinences, els dits germans van acordar dividir les 102 hectàrees de la finca en dues parts iguals. La casa, molt malmesa, especialment després de l'incendi forestal del 1992 que va cremar una bona part de la teulada, es troba dins del tros que pertanyia a l'Àngel Bonvehí. Després de la mort d'aquest l'1 d'octubre del 2005, la casa ha quedat en mans dels seus hereus.